
Публикуван на: 12-11-2007

Източник: [Портал Европа](#)

Коментар на министъра по европейски въпроси Гергана Грънчарова.

Портал ЕВРОПА препечатва материала от блога на г-жа Грънчарова, който е публикуван на 8 ноември. [Коментарите по текста, които към утрото на 12 ноември бяха 142, можете да видите **тук**.](#)

ОЩЕ ПО ТЕМАТА: **ТУК.**

Преди няколко дни на бизнес-дискусията на Американската търговска камара за изводите от първата година на членството ни в ЕС американският посланик Байърли отговори на въпрос за купуването на гласове по време на местните избори. Той нарече размерите на явлението „скандални“ и се възпротиви срещу оправдателния манталитет „така правят всички“.

Предлагам ви заедно да поразсъждаваме как, за какво, колко пъти и по какви поводи сме влизали в капана на „така правят всички“-мисленето. И как в това мислене сме удавяли по-смелите си амбиции. Предлагам ви дебат по тема остра, болезнена, по която някак си не мога да си позволя компромиса да премълча неща, защото „така правят всички“ или защото „така говорят всички“.

Могилино. Филмът на BBC за дома за деца с тежки физически и умствени увреждания. Пълният потрес на публиката, видяла тези 90 минути мъка, огромна мъка. Авторката, британката Кейт Блюет, която тия дни бе в България, за да обясни какво е искала да каже с този филм, който не си е свършил работата и който трябва да потъне в дълбок срам за тази ужасна действителност. Кейт мина през всички национални телевизии, през претъпканата зала на „Червената къща“, раздаде справедливост и си замина. След нея дойдоха от френския тв канал 2. Искат да правят филми за домовете за изоставени деца в България... Ужасявам се от мисълта, че за хора, които не познават страната ни, България ще извиква само споменът за този филм.

В понеделник с колегите си Емилия Масларова и Миглена Тачева бяхме в дома в Могилино. Не на филм, на живо. Искях да видя с очите си какво се прави с държавни средства, с парите на всички нас, за изоставените деца. Какво не е направено. Предварително изгледах филма на BBC, в кабинета, на компютъра си. Почувствах се ужасно, безпомощно. Поисках от социалното министерство цялата информация, за да си създам собствена картина, собствена оценка. Отговорих на всички писма, които бях получила. Знаех, че трябва да отида там. Свързах се с една от големите австрийски фондации, които сега се установяват в България – посветени на оказване на

финансова помощ на домове за деца с увреждания. Предложих им Могилино като старт на тяхната дейност (информираха ме, че започват работата си в България с начална сума от 2 милиона евро). Те поеха веднага ангажимент и изпратиха на следващия ден своя представител от Букурещ… право в дома в Могилино. Свързаха се обратно с мен. Било много по-добре от очакванията им… не могат да започнат с него, домът си има всичко, ще търсят по-нуждаеща се институция.

Децата ни посрещнаха с радост. Емилия Масларова познаваше повечето от тях по име, те нея също (това ме трогна, признавам си). Жените, които работят в Могилино, ме питаха – защо госпожа Кейт ни излъга, тя ни обеща средства, помощ за дома, който трябва да се закрие, ние затова я пуснахме да снима тук. Но защо във филма няма кадри от това как прегръщаме децата. По БНР госпожа Кейт бе попитана за обещаните пари – опитах, каза тя, но…

Знам, че първата реакция на всеки нормален човек, когато гледа подобен филм, е да се почувства зле. Нещастен. Тайно да чукне на дърво. Да се пита – Боже, защо се случват такива ужасни неща!

Знам, че в “Червената къща” са ръкопляскали на Кейт Блюет. Нелепо е да ръкопляскаш, след като си гледал този филм…

Деца с тежки умствени и физически увреждания се раждат – казвам го с огромна печал – навсякъде по света. Въпреки прогреса, въпреки глобализацията, въпреки научните изследвания и медицината. 10% от населението на ЕС са хора с увреждания. Това е трагедия и тя изглежда по еднакво болезнен начин навсякъде по света, независимо дали тези деца са снимани в специализирана институция или в собствения си дом. Уви, част от родителите – навсякъде по света – изоставят тези свои деца. Може би с мисълта, че спасяват собствения си живот занапред, спасяват себе си, човека до себе си, другите си деца. Децата в Могилино са изоставени, но само част от тях имат подписани документи от родителите си, че могат да бъдат осиновени от някой, който би пожелал това. Затова държавата ще предложи по-облекчен ред за тяхно осиновяване.

Те имат права. По българските и по световните закони. За да ги снимаш, за да изваждаш на показ подробности за техния живот, за здравословното им състояние, за вида им – трябва някой да е дал съгласие за това. Кой даде съгласие една камера да снима месеци наред лицата им, раните им, кататонията им. Кой даде разрешение една камера да ги снима голи?! Дори някое от тези деца да е имало шанса да бъде поето от осиновители, дали сега, когато кадрите с него са разпространени като назидание, дали някой би поискал да го осинови?!

Живеем в България. България за съжаление не е богата страна, все още. Домът в Могилино е трябвало да бъде закрит още през юни 2006 година след решение на МС. Местният общински съвет е решил обратното. Но там условията за живот на тези деца са добри, казвам го едва след като се убедих със собствените си очи, дори Кейт Блюет го казва. Има уютни спални, има стая за игра с басейн от балони, има специална стая за терапия с водно легло, направена още през 2001 г. За 67 увредени деца се грижат 60 души персонал. Да, няма професионална грижа в истинския модерен смисъл на тази дума за тези деца, Да, не са много специалистите (педагози, физиотерапевти,

психолози), които биха отишли да живеят и работят постоянно в едно село и да полагат индивидуална грижа за всяко дете? И тук държавата е длъжна да предложи решение- като осигури значително по-високо заплащане или като поетапно изнася тези домове към областните центрове. Но трябва честно да си кажем, че каквото и да направи държавата, то никога няма да подмени факта на трагедията – тези деца са веднъж болни, втори път изоставени.

Питам се защо си причиняваме това унижение да ръкопляскаме на филмирането на една трагедия. Какъв е този нагон? Трагедиите навсякъде по света изглеждат на филм по един и същи начин. Но трагедията трябва да е камбана за помощ, а не повод за раздаване на “правосъдие”.

Казах в Могилино, че съм убедена, че обществото трябва да стане и е естественият партньор на държавата, когато става дума за хора с увреждания. Гражданските организации могат да осигурят специализираната грижа и подход към това, както е навсякъде в модерните държави. Няма да имаме истински елит в България, докато успелите хора у нас не започнат да се занимават с филантропия. Докато не се родят филантропите от днешно време и в днешен мащаб. Казах и друго – че у нас фондации се правят от бедни хора с идеи, по света фондации се правят от богати хора с чувства. Ще стигнем до времето, когато истинските звезди ще посвещават част от парите си на истинските каузи. Няма да е днес, но ще се случи. И тогава ръкоплясканията ще са за хората, които решават проблеми. А не за създаването на проблем чрез показването на натрупани проблеми. Не чрез поставянето на етикет върху една държава…. и чрез последвалите аплодисменти за това.